

Suomen Saksan-instituutti tieteen, talouden ja kulttuurin foorumina

■ Anna-Maija Mertens

Berliinissä jo syksyllä 1994 avattu Suomen Saksan-instituutti toimii tieteen, kulttuurin ja talouden alueilla tuomalla yhteen suomalaisia ja saksankielisiä toimijoita ja hankkeita, tiivistäen maiden välistä vuoropuhelua ja kehittämään tätä kautta Suomen ja Euroopan saksankielisten maiden välistä yhteistyötä. Instituutti toimii sekä reaktiivisesti vastaten konkreettisiin kyselyihin että proaktiivisesti ideoiden yhdessä suomalaisten ja paikallisten toimijoiden kanssa uusia aiheita ja yhteistyömalleja.

Tiedeohjelmassaan instituutti keskittyy tällä hetkellä varsinkin innovaatioihin ja hyvinvointiyhteiskuntaan liittyviin kysymyksiin. Innovaatioiden syntyä instituutti pohtii jokasyksyisessä saksalais-suomalaisessa innovaatiodialogissaan, joka toteutetaan yhdessä Suomen Berliininsuurlähetystön kanssa. Dialogin tarkoituksena on vahvistaa suomalaisten ja saksalaisten tieteen, talouden ja poliittisten toimijoiden välistä vuoropuhelua. Ensimmäisen lokakuussa 2010 järjestetyn tapahtuman aiheena oli poikkitieteellisyys, ja siihen osallistui Suomen tiede- ja elinkeinoelämän edustajien lisäksi Saksan tutkimusministeriö sekä saksalaisia poikkitieteellisyteen keskittyviä korkeakouluja ja yrityksiä. Vuoden 2011 innovaatiodialogin painopisteinä tulevat olemaan design-innovaatiot.

Keväisissä kulttuurialogeissaan instituutti peräänkuuluttaa yhteiskunnallisen kehityksen ja kulttuurin välistä vuorovaikutusta ja kulttuurin roolia yhteiskunnan kehittäjänä. Ensimmäinen kulttuurialogi käydään yhdessä kulttuuripääkaupunkien Turun (2011) ja Essenin (2010) kanssa. Dialogin lähtökysymys perustuu Turun kulttuuripääkaupungin iskulauseeseen ”Kulttuuri tekee hyvää” (”Kultur tut gut”), ja tapahtumassa keskustellaan yhdessä kulttuurin ja tieteen alan toimijoiden sekä poliittisten päätök-

sentekijöiden kanssa kulttuurin konkreettisesti merkityksestä hyvinvoinnille. Tapahtumassa keskustellaan aiheeseen liittyvistä kulttuuripääkaupunki-hankkeista ja pohditaan, miten onnistuneet ja hyvinvoinnille hyödylliset projektit voitaisiin pysyvästi integroida osaksi kaupunkien yhdyskuntasuunnittelua.

Instituutti on myös aktiivinen tiedekirjojen julkaisija. Jokaisen julkaisunsa yhteydessä instituutti järjestää keskustelutilaisuuden, joka tähtää aktiiviseen suomalais-saksalaiseen vuoropuheluun. Vuonna 2011 instituutti julkaisee kaksi tiedekirjaa, joista ensimmäinen käsittelee muutosten vuotta 1809 ja joka tuotetaan yhteistyössä Berliinin Humboldt-yliopiston ja Kölnin yliopiston kanssa. Kirja perustuu kahteen seminaariin ja Humboldt-yliopiston samannimiseen luentosarjaan. Toinen tänä vuonna julkaistava kirja käsittelee suomalais-saksalaisia tiedesuhteita ja tutkijoiden liikkuvuutta keski-ajalta toisen maailmansodan jälkeiseen aikaan asti. Teoksesta vastaa historioitsija, professori emerita Marjatta Hietala (Tampereen yliopisto), joka on pitkän yliopistouransa aikana seurannut tiiviisti suomalaisten tutkijoiden liikkuvuutta Keski-Euroopan suuntaan ja etenkin Saksaan.

Tiedekirjojen julkaisutoiminta nivoutuu tiiviisti instituutin muuhun kirjallisuusohjelmaan, joka tulee olemaan yksi instituutin toiminnan painopisteistä vuoteen 2014 saakka, jolloin Suomi on Frankfurtin kirjamessejen teemamaana. Kirjallisuuden painoarvoa kasvatetaan vuosittain, ja tavoitteena onkin laajentaa instituutin kirjallisuusalan verkostoa, vahvistaa kumppanuuksia keskeisiin saksalaisiin kirjallisuusalan toimijoihin ja kehittää ohjelmatoimintaa kattamaan myös uutta kohdeyleisöä, kuten lapsia ja nuoria.

Paikallinen yhteistyö avainasemassa

Instituutin ohjelmatoiminta sijoittuu yhä useammin tieteen ja taiteen välimaastoon. Esimerkkeinä tästä ovat vuoden 2011 suuret yhteistyöhankkeet – puuarkkitehtuurinäyttely yhteistyössä Suomen Ranskan- ja Benelux-instituuttien kanssa sekä Helsingin ja Berliinin kaupunkien yhteinen poikkitieteellinen kaupunkisuunnitteluhanke. Molemmissa hankkeissa suomalainen ja saksalainen tietotaito kohtaavat ja korkeakoulut ovat avainasemassa.

Puuarkkitehtuurinäyttely kiertää saksankielisessä Euroopassa Sveitsin Winterthurin kautta Saksan Hampuriin. Näyttelyn yhteydessä järjestetään seminaareja ja keskustelutilaisuuksia, joissa suomalaiset ja paikalliset alan asiantuntijat, opiskelijat ja yrittäjät kohtaavat. Näyttelyn lähtökohtana ovat ekologisen rakentamisen uusimmat tutkimustulokset ja erityisesti suomalainen tietotaito. Rakentamisen reunaehtoja tarkastellaan mm. asumiskulttuurin, ympäristön, ilmaston ja talouden näkökulmista. Näyttelyyn tulee metsiä, puurakentamisen tekniikoita sekä eri maiden ja ilmastovyöhykkeiden talomallistoja, tiivistä puurakentamista, ekologisia prosesseja, asumisen terveellisyttä ja rakennusbiologiaa koskevaa aineistoa. Ilmastonmuutoksen vaikutusta rakentamiseen ja tulevien ongelmien ratkaisumalleja maailmanlaajuisesti tarkastellaan arkkitehti, tekniikan tohtori Kimmo Kuismasen väitöskirjatutkimuksen tuottaman aineiston

pohjalta (*Climate-conscious architecture – design and wind testing method for climates in change*, 2008).

Perusnäyttely on suunnattu suurelle yleisölle, mutta jokaiseen teemaan liittyy myös ammattilaisille tarkoitettu syventävä osio, ja erityisesti näyttelyyn sisällytetyt sähköiset sovellukset tarjoavat mahdollisuuden perusteelliseen perehtymiseen. Tietoaineistoa täydennetään runsaalla kuva- ja piirrosmateriaalilla sekä pienoismalleilla.

Paikalliset yhteistyökumppanit ovat instituutille suuri voimavara, jota se hyödyntää varsinkin laajemman näkyvyyden ja tiiviimmän keskustelun aikaansaamiseksi. Greifswaldin yliopiston fennistiikan tämänvuotinen 90-vuotisjuhla tarjoaa esimerkiksi hyvän alustan keskustelulle suomen kielen roolista ja merkityksestä Keski-Euroopassa. Lokakuussa järjestettävään tapahtumaan osallistuu fennistiikan ja fennougriistiikan edustajia eri puolilta Saksaa ja alan opiskelijoille järjestetään oma opiskelijaseminaari, jonka toteuttamisessa instituutti on tiiviisti mukana.

Instituutti aikoo tulevaisuudessa entisestään vahvistaa yhteistyötään paikallisten tiedetoimijoiden kanssa, jotta se kykenee tunnistamaan myös saksalaisesta näkökulmasta ”oikeat” aiheet tulevillekin suomalais-saksalaiselle tiedehankkeille.

Kirjoittaja on Suomen Saksan-instituutin johtaja.